Μουσικά όργανα

Μουσικά όργανα

Ο κόσμος μας είναι γεμάτος από ήχους. Τα πουλιά, τα δέντρα, ο αέρας, η θάλασσα, το ποτάμι έχουν το δικό τους ήχο.
Ο πρωτόγονος άνθρωπος προσπάθησε να μιμηθεί τους ήχους της φύσης χτυπώντας πρώτα τα χέρια του ή τα πόδια του ρυθμικά, και αργότερα πέτρες, ξύλα ή άλλα υλικά που έβρισκε στη φύση, κι έτσι άρχισε να φτιάχνει τους δικούς του ήχους, τα δικά του όργανα, τη δική του μουσική.
Σιγά σιγά, μέσα στο πέρασμα των αιώνων, τα όργανα εξελίχτηκαν και πήραν τη μορφή που έχουν σήμερα.

Τα όργανα χωρίζονται σε τρεις (3) κατηγορίες:

Τα έγχορδα:

Είναι τα όργανα που ο ήχος τους βγαίνει από τις χορδές. Τέτοια όργανα είναι: η κιθάρα, η λύρα, το μπουζούκι, το ούτι, το πιάνο, το βιολί κ.ά.

Τα πνευστά:

Είναι τα όργανα που ο ήχος τους βγαίνει από τον αέρα που φυσάμε μέσα στο ηχείο τους.
Τέτοια όργανα είναι: η φλογέρα, το κλαρίνο, το σαξόφωνο, η φυσαρμόνικα, η τρομπέτα, το φαγκότο κ.ά.

Τα κρουστά:

Λέγονται έτσι γιατί τα κρούουμε, δηλαδή τα χτυπάμε, αλλά ο ήχος βγαίνει από ένα τεντωμένο δέρμα που έχουν όλα τα κρουστά επάνω στο ηχείο τους. Τέτοια όργανα είναι: το νταούλι, το τουμπελέκι, τα ντραμς, τα κουδουνάκια, το τρίγωνο. Οι καστανιέτες (των Ισπανίδων χορευτριών) είναι κρουστά που δεν έχουν δέρμα, γι' αυτό λέγονται ιδιόφωνα.

Σκέψου και απάντησε:

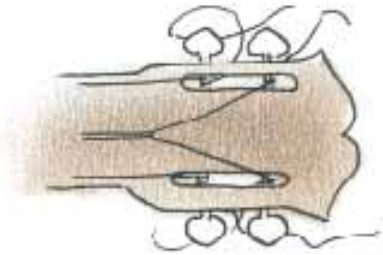

Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε έγχορδα;

_____
_____
_____
_____
_____

Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε πνευστά;

_____
_____
_____
_____
_____

Ποια μουσικά όργανα ονομάζουμε κρουστά;

_____
_____
_____
_____
_____

Ποιο μουσικό όργανο σου αρέσει περισσότερο
και γιατί;

_____
_____
_____
_____
_____

Λένε πως η μουσική ηρεμεί και ξεκουράζει
τον άνθρωπο. Συμφωνείς με την άποψη αυτή;
Εσύ τι πιστεύεις;

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Μουσικά όργανα
Ήταν γνωστά στους πανάρχαιους πληθυσμούς και με το πέρασμα των αιώνων έγιναν ολοένα και πιο πολύπλοκα. Το 1700 κατασκευάστηκαν τα πρώτα πιάνα.

Ηχητικά κύματα
Κάθε όργανο παράγει διαφορετικό ήχο, επειδή πάλλεται με διαφορετικό τρόπο. Οι παλμοί αυτοί παράγουν ηχητικά κύματα στον αέρα. Όταν τα κύματα φτάνουν στ' αυτιά μας, ακούμε τους ήχους.

Νέοι ήχοι
Σήμερα υπάρχουν κιθάρες και άλλα όργανα που λειτουργούν με ηλεκτρισμό. Ο ήχος αυξάνεται χάρη σε ένα μικρόφωνο, έναν ενισχυτή και ένα μεγάφωνο. Το συνθεσάιζερ είναι μια ηλεκτρονική συσκευή που μπορεί να αναπαράγει τους ήχους διαφόρων οργάνων και να τους συνδυάζει για να δίνει διαφορετικά αποτελέσματα.

(*Εφευρέσεις - βήματα της ανθρώπινης προόδου*, Αθήνα, εκδ. Στρατίκη, σελ. 59, 90)

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
Το 1700 ο άνθρωπος κατασκεύασε τα πρώτα πιάνα.	***Το 1700 κατασκευάστηκαν τα πρώτα πιάνα από τον άνθρωπο.***
Οι παλμοί παράγουν ηχητικά κύματα.	_____
Κάθε όργανο παράγει διαφορετικό ήχο.	_____
Το συνθεσάιζερ αναπαράγει τους ήχους διαφόρων οργάνων.	_____

Προσπάθησε να γράψεις αλλιώς τις παραπάνω προτάσεις, όπως στο παράδειγμα.

Μαθαίνω για τα κρουστά...

Διάβασε προσεκτικά το κείμενο που ακολουθεί και συζήτησε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου και τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για το περιεχόμενό του.

Δυνατοί ήχοι

«Κρούω» στα αρχαία ελληνικά σημαίνει «χτυπώ». «Κρουστό», επομένως, ονομάζεται το μουσικό όργανο που παράγει ήχο με την «κρούση», δηλαδή με το χτύπημα. Τα κρουστά είναι κυρίως ρυθμικά μουσικά όργανα. Ο ρυθμός υπάρχει στη ζωή μας: η καρδιά μας χτυπάει ρυθμικά, αναπνέουμε ρυθμικά, περπατάμε ρυθμικά. Ο πρώτος ήχος που έφτασε στα αυτιά μας πριν ακόμα γεννηθούμε ήταν ένας ήχος ρυθμικός: ο χτύπος της καρδιάς της μητέρας μας! Μπορείτε να φανταστείτε τη ζωή μας χωρίς ρυθμό; Ο ρυθμός μάς ηρεμεί, μας συγκινεί, μας ευχαριστεί ή μας ενθουσιάζει, ανάλογα με την περίσταση. Τα πρώτα μουσικά όργανα που κατασκεύασαν οι άνθρωποι ήταν ρυθμικά όργανα: τα κρουστά.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 7-3-1999, σελ. 10, με αλλαγές)

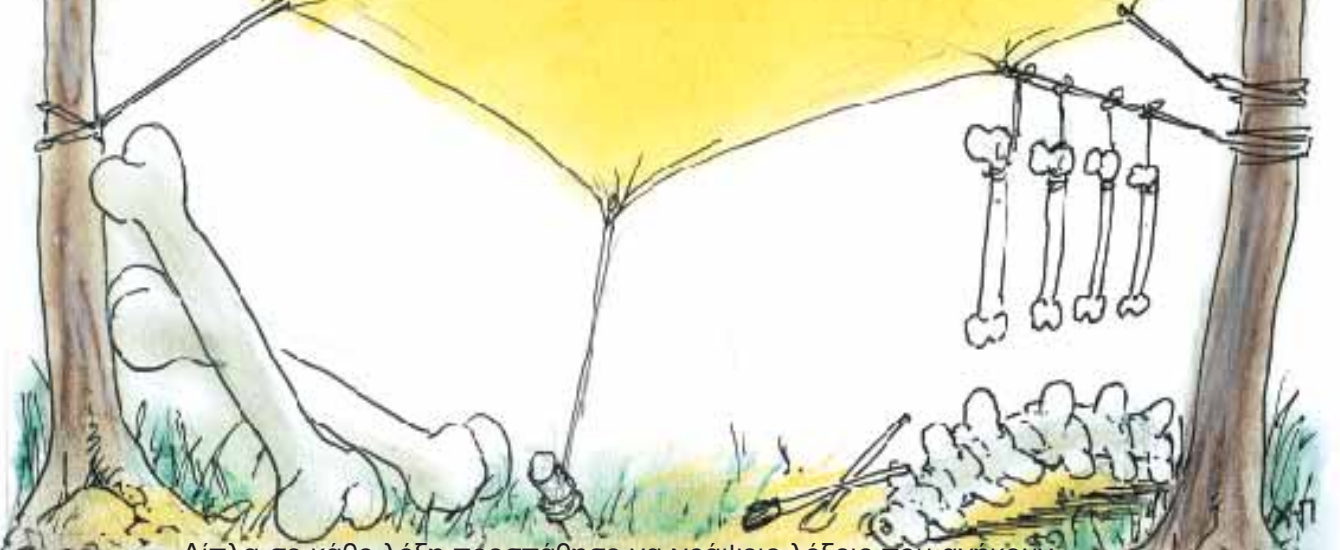

Δίπλα σε κάθε λέξη προσπάθησε να γράψεις λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια, όπως στο παράδειγμα. Χρησιμοποίησε το λεξικό σου.

κρούω, κρουστό, κρούση

χτυπώ,_____

κίνηση,_____

καρδιά,_____

- Και τώρα διάβασε τι έγραψε μια μαθήτρια της τετάρτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αργυρούπολης για το μπουζούκι.
- Να βρεις τα επίθετα που είναι μπροστά από ουσιαστικά και στη συνέχεια να συμπληρώσεις τον πίνακα που ακολουθεί.

Το μπουζούκι

Έγχορδο μουσικό όργανο, από τα λαϊκότερα της οικογένειας του λαγούτου. Μοιάζει με το μαντολίνο, αλλά ο λαιμός του είναι μακρύτερος κατά 60 εκατοστά περίπου. Το μπουζούκι έχει αχλαδόσχημο ηχείο και είναι τρίχορδο ή τετράχορδο. Παίζεται με λεπτό πλήκτρο, την πένα. Οι πιο καλές πένες είναι από ξερή φλούδα κερασιάς ή από φτερό. Το μπουζούκι είναι δεξιοτεχνικό όργανο, με λεπτό ήχο, και αποτελεί το κύριο μελωδικό όργανο στην ορχήστρα του ρεμπέτικου και λαϊκού τραγουδιού. Το μπουζούκι στη σημερινή εποχή θεωρείται βασικό όργανο σε μια λαϊκή ορχήστρα. Πρόσφατα μάλιστα το μπουζούκι έκανε και την παρουσία του στο Μέγαρο Μουσικής.

(*http://cyberfair.gsn.org/dimotiko/ergasia/gr_bouzouki.htm,* με αλλαγές)

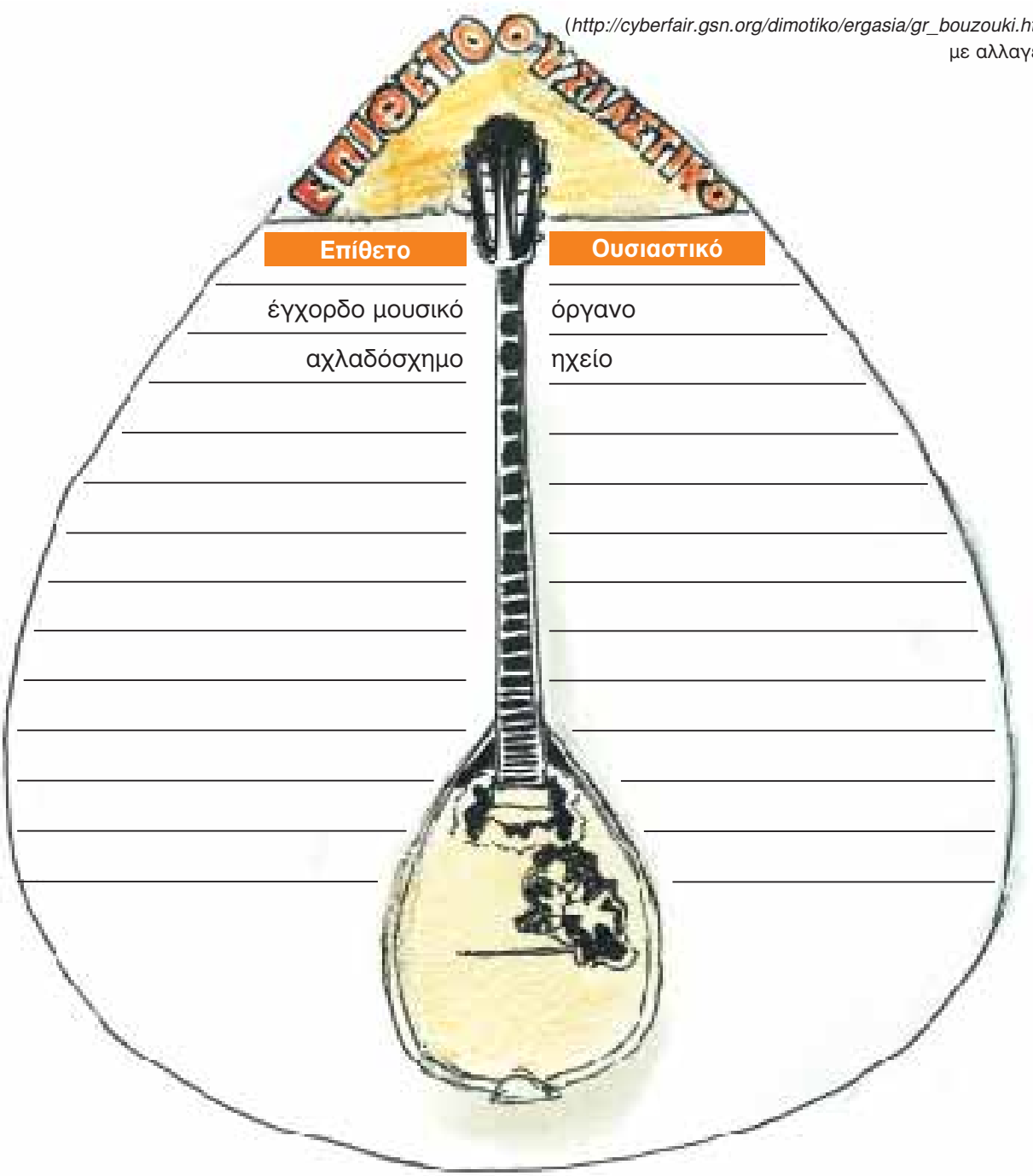

Αυτό το ήξερες;

Μουσικά ποτήρια

Τα γυάλινα ποτήρια δεν είναι μόνο για να πίνουμε. Για μερικούς είναι πρώτης τάξεως μουσικά όργανα, που έχουν μάλιστα και ιστορία τουλάχιστον 300 χρόνων. Μεταξύ εκείνων που έγραψαν μουσική για ποτήρια και έδωσαν συναυλίες μ' αυτά περιλαμβάνονται και μερικοί διάσημοι συνθέτες, όπως και ερασιτέχνες μουσικοί. Ο Μότσαρτ έδωσε την πρώτη του συναυλία με ποτήρια όταν ήταν 17 χρόνων, ενώ μουσικές συνθέσεις γι' αυτά έχουν γράψει ο Χάυντν και ο Σούσα. Διάσημοι ερασιτέχνες «ποτηροπαίχτες» ήταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ Βενιαμίν Φραγκλίνος και η βασίλισσα της Γαλλίας Μαρία Αντουανέττα. Σήμερα, σε όλο τον κόσμο υπάρχουν 3-4 επαγγελματίες «ποτηρίστες» (πώς λέμε κιθαρίστες;), που δίνουν τακτικά συναυλίες.

(περιοδικό *Διακοπές με τα σαΐνια*, extra τεύχος, καλοκαίρι 1998, σελ. 45)

Προσπάθησε να γράψεις αλλιώς τις παρακάτω προτάσεις, όπως στο παράδειγμα.

Ενεργητική σύνταξη

Διάσημοι συνθέτες έγραψαν μουσική για ποτήρια.

Κάποιοι έδωσαν συναυλίες με ποτήρια.

_____

_____

_____

_____

Παθητική σύνταξη

Μουσική για ποτήρια γράφτηκε από διάσημους συνθέτες.

_____

Μουσικές συνθέσεις με ποτήρια έχουν γραφτεί από τον Χάυντν και τον Σούσα.

Δίνονται τακτικά συναυλίες από επαγγελματίες ποτηρίστες.

- Ξέρεις τι είναι η ορχήστρα; Συζήτησε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου για την ορχήστρα (ποιος τη διευθύνει, γιατί χρειάζεται κάποιος να τη διευθύνει, τα όργανα που βλέπει κανείς σε μια ορχήστρα κτλ.).

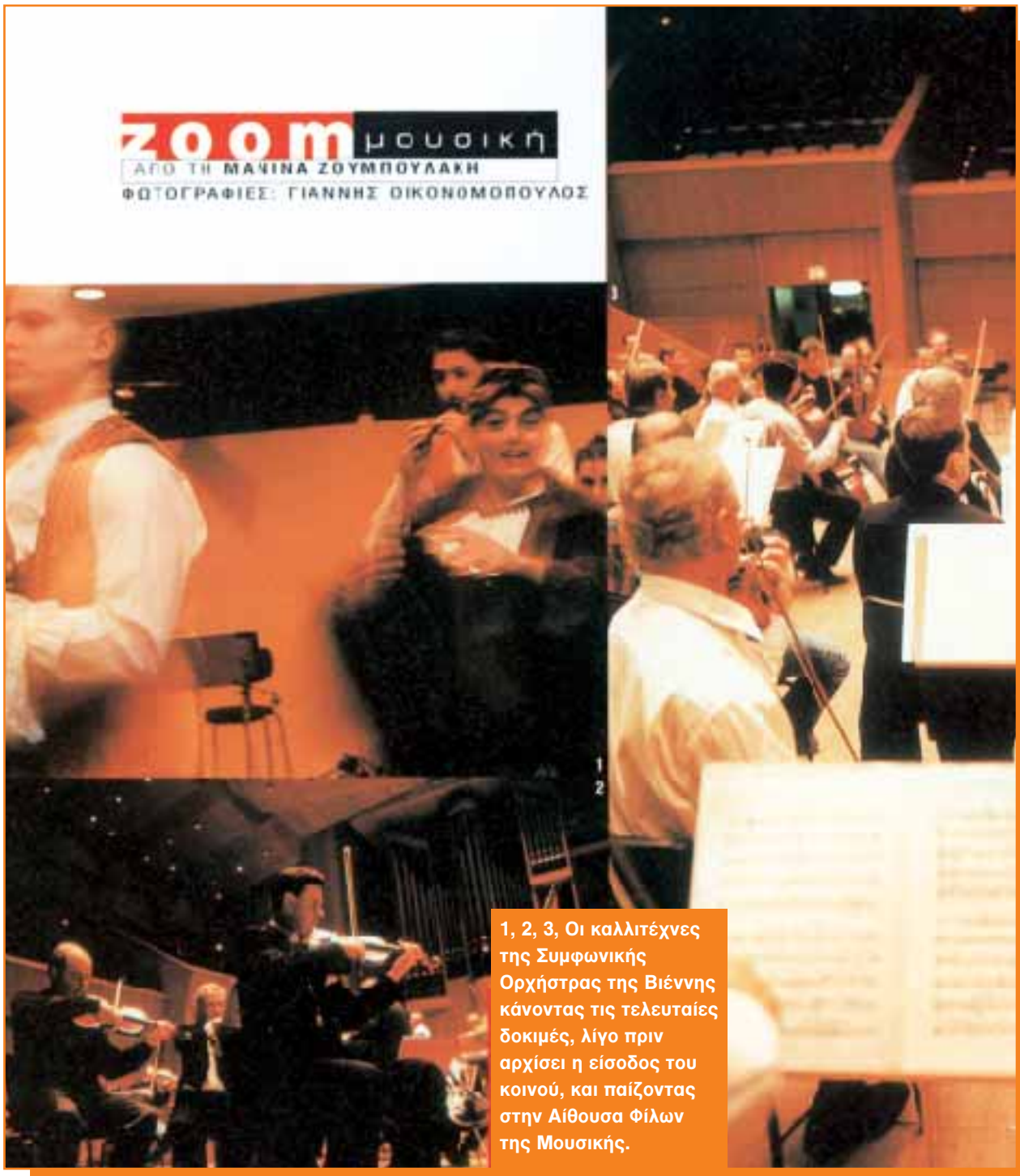

1, 2, 3, Οι καλλιτέχνες της Συμφωνικής Ορχήστρας της Βιέννης κάνοντας τις τελευταίες δοκιμές, λίγο πριν αρχίσει η είσοδος του κοινού, και παίζοντας στην Αίθουσα Φίλων της Μουσικής.

- Στη φωτογραφία που ακολουθεί βλέπεις το χώρο όπου παίζει μια ορχήστρα. Συζήτησε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου και τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για το πώς είναι τακτοποιημένος ο χώρος αυτός (καθίσματα, όργανα κτλ.). Πώς κάθονται οι μουσικοί; (Κάθεται ο καθένας όπου θέλει ή η θέση του μουσικού εξαρτάται από το όργανο που παίζει;)
- Γνωρίζεις τα μουσικά όργανα που φαίνονται στη φωτογραφία; Αν όχι, ζήτησε τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας σου.

Χρήσιμες πληροφορίες

Παρακάτω σού δίνονται κάποιες πληροφορίες για το πώς βγαίνει η μουσική από το πιάνο. Διάβασέ τες προσεκτικά. Συζήτησε στην τάξη σου με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου για το πώς βγαίνει ο ήχος και από άλλα έγχορδα μουσικά όργανα (π.χ. βιολί, κιθάρα, μπουζούκι κτλ.).

Πώς βγαίνει η μουσική απ' το πιάνο;

Μέσα στο πιάνο υπάρχουν πολλές σιδερένιες χορδές. Είναι όλες πολύ τεντωμένες, κι αν τις χτυπήσετε, θ' αφήσουν κάποιον ήχο. Όταν ένα σφυράκι χτυπά μια χορδή, η χορδή βγάζει έναν ήχο. Αυτός λέγεται νότα. Κάθε χορδή έχει διαφορετικό μέγεθος και γι' αυτό βγάζει διαφορετική νότα. Χτυπάμε πολλές νότες μαζί για να βγάλουμε μουσική.

(*Ό,τι υπάρχει κοντά μας*, Παιδική Βιβλιοθήκη TIME LIFE, εκδ. Αλκυών, σελ. 38)

Πρόσεξε τη διαφορά:

το πιάν**ο** (= μουσικό όργανο). Μου αρέσει να ακούω μουσική από πιάνο.

πιάν**ω** (= παίρνω κάτι με τα χέρια μου και το κρατώ). Πιάνω το μολύβι και αρχίζω να γράφω.

Ώρα για μουσική

- Θέλεις να μάθεις πώς βγαίνει ο ήχος από τα μουσικά όργανα; Ο ήχος παράγεται με τη δόνηση ενός σώματος. Τέτοιου είδους σώματα μπορούν να είναι η χορδή, ο αέρας, μια μεμβράνη δέρματος, το ξύλο, η πέτρα, το γυαλί, το μέταλλο. Παρατήρησε προσεκτικά τα παρακάτω σκίτσα.

Πώς βγαίνει ο ήχος από τα όργανα

Φλογέρα

Ο αέρας δονείται μέσα στο όργανο, ενώ εσύ επιλέγεις τις νότες που θέλεις.

Φυσαρμόνικα

Όταν φυσάς, οι μεταλλικές πλάκες μέσα στη φυσαρμόνικα δονούνται και βγαίνουν νότες.

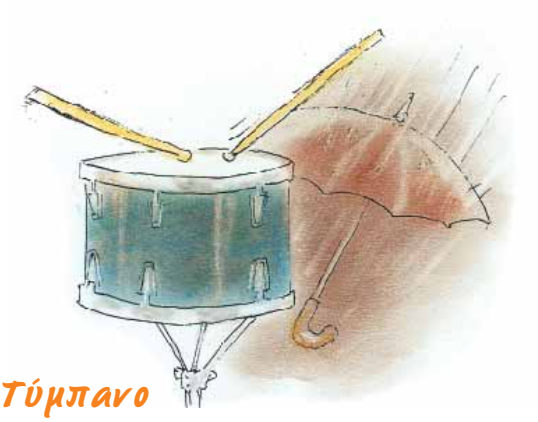

Τύμπανο

Όταν χτυπάς την τεντωμένη μεμβράνη του, βγάζει ήχο.

Βιολί

Οι χορδές του βγάζουν ήχους καθώς σέρνεται πάνω τους το δοξάρι.

Κιθάρα

Χτυπάς τις χορδές με τα δάχτυλά σου.

Ντέφι

Μοιάζει με μικρό τύμπανο. Έχει γύρω γύρω μεταλλικά κύμβαλα. Ο ήχος βγαίνει όταν το χτυπάς ή το κουνάς.

Προσπάθησε να ξαναγράψεις το παρακάτω κείμενο χρησιμοποιώντας ενικό αριθμό (να φαίνεται ότι αυτά λέγονται σε έναν και όχι σε πολλούς).

Αν πιστεύετε ότι τα φασόλια, οι κολοκύθες και οι κουτάλες κάνουν μόνο για την κατσαρόλα ή το πιάτο σας, τότε σίγουρα κάνετε λάθος! Φασόλια, κολοκύθες, τενεκεδάκια από αναψυκτικά, κουτάλες και σωλήνες από απορροφητήρες θα μπορούσαν άνετα να γίνουν... μουσικά όργανα! Ναι, ναι, καλά διαβάσατε, μουσικά όργανα από τενεκεδάκια ή μπουκάλια ή... μαγειρικά σκεύη.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 5-9-1999, σελ. 10, με αλλαγές)

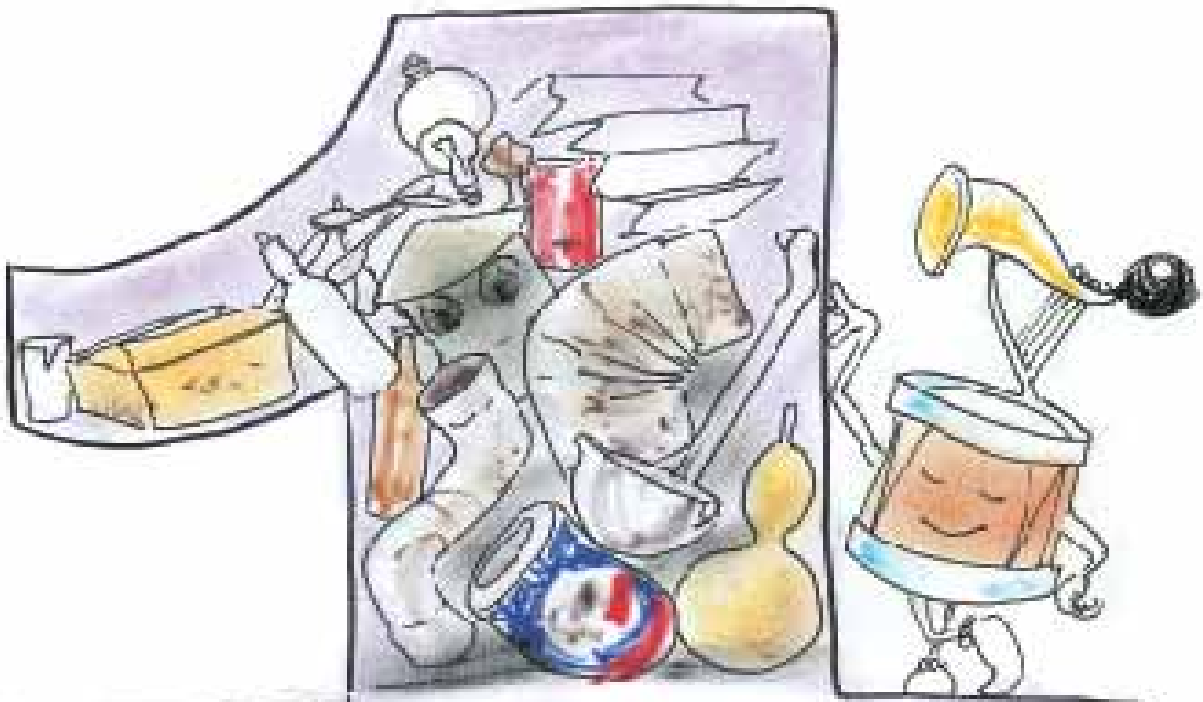

Αν πιστεύεις ότι τα φασόλια, _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Σου αρέσουν τα τραγούδια; Γράψε τους στίχους του αγαπημένου σου τραγουδιού.

- Συζήτησε στην τάξη σου με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για τους χορούς. Εσύ πότε χορεύεις (σε γιορτές, γάμους κτλ.). Ποιος χορός σού αρέσει πιο πολύ;
- Γράψε λίγα λόγια για το πώς διασκεδάζεις σε μια γιορτή.

Ώρα για παιχνίδι...

Φτιάξε τη δική σου ορχήστρα κρουστών μουσικών οργάνων!

Με απλά καθημερινά υλικά και πολλή φαντασία μπορείς να κατασκευάσεις τα δικά σου κρουστά. Να δύο εύκολες ιδέες:

ΤΟ ΜΠΟΥΚΑΛΟΦΩΝΟ

Θα χρειαστείς: γυάλινα μπουκάλια,
νερό και
2 μολύβια για μπαγκέτες.

Βάλε νερό στα μπουκάλια, σε διαφορετικά επίπεδα στο καθένα. Ανάλογα με την ποσότητα του νερού που περιέχει, κάθε μπουκάλι βγάζει και διαφορετικό ήχο όταν χτυπηθεί με το μολύβι. Μπορείς έτσι να συνθέσεις ένα μελωδικό κομμάτι.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 7-3-1999, σελ. 11)

Γνωρίζεις τα μουσικά όργανα που φαίνονται στις παρακάτω εικόνες;
Μπορείς να βάλεις κάτω από κάθε μουσικό όργανο τη σωστή λέξη;

κιθάρα, τουμπελέκι, μπουζούκι, ούτι, ακορντεόν, βιολί, κρητική λύρα, κλαρίνο, μπαγλαμάς, ντέφι, γκάιντα, κανονάκι

Σ' αυτό το κρυπτόλεξο υπάρχουν 10 κρυμμένα μουσικά όργανα.
Μπορείς να τα βρεις;

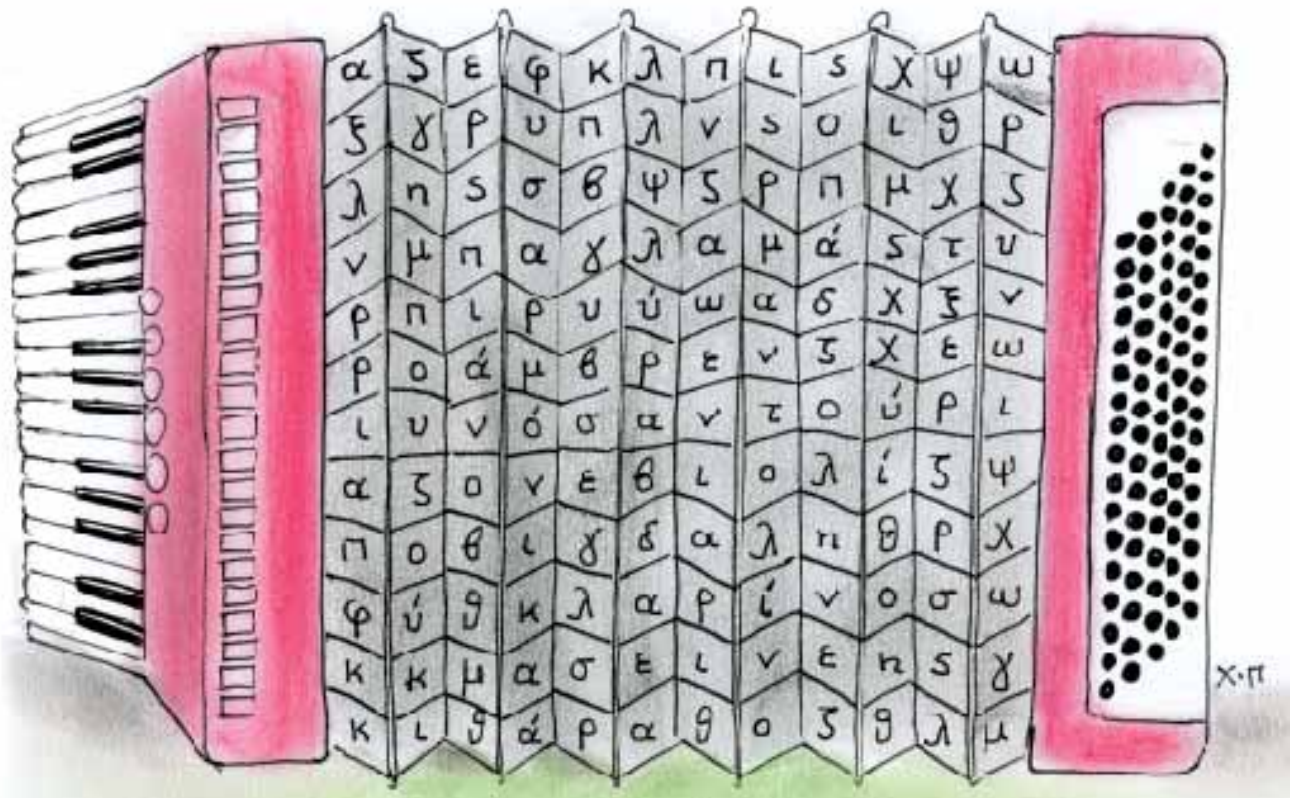

Φροντίζω το σώμα μου και την υγεία μου

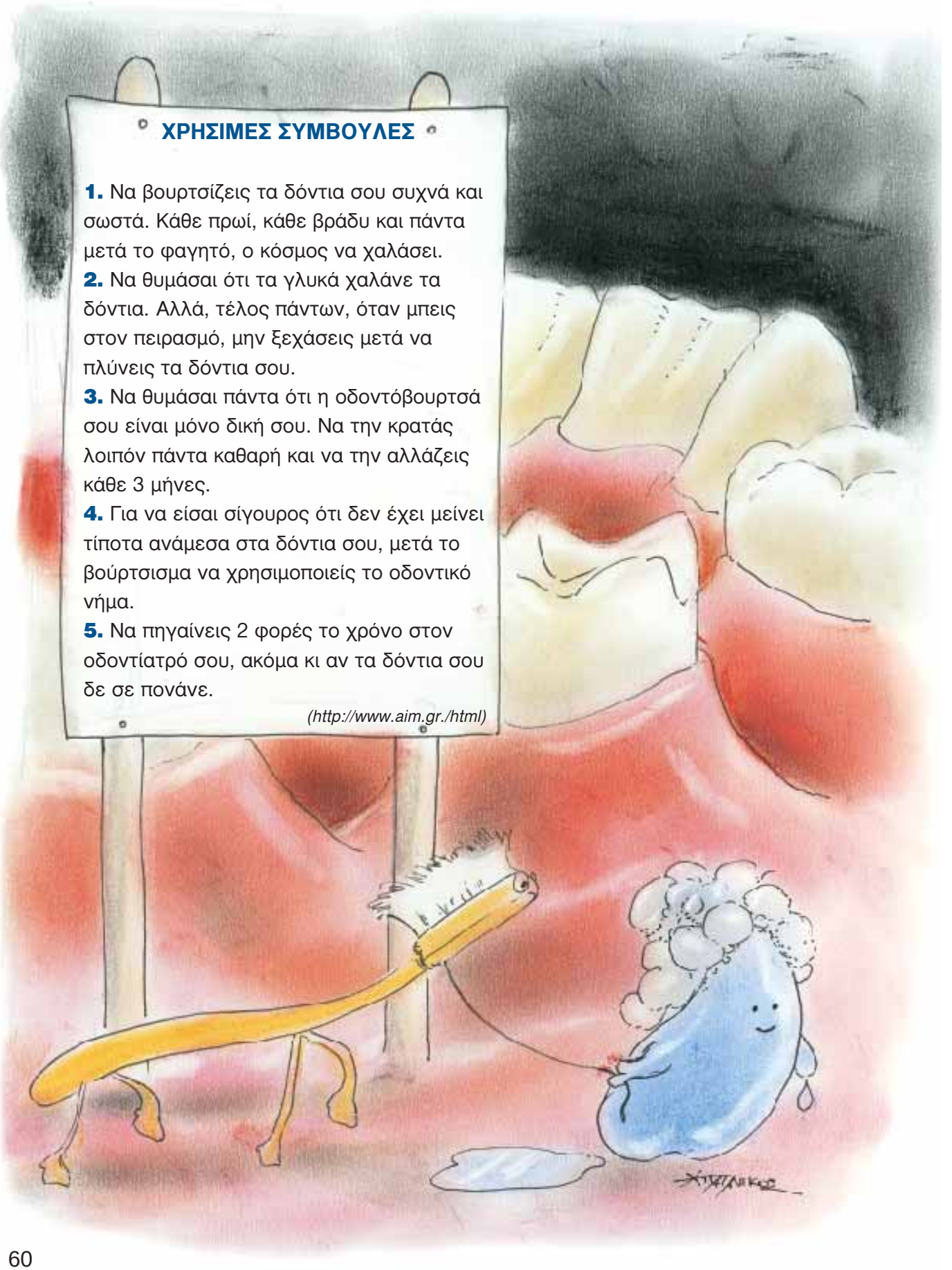

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

1. Να βουρτσίζεις τα δόντια σου συχνά και σωστά. Κάθε πρωί, κάθε βράδυ και πάντα μετά το φαγητό, ο κόσμος να χαλάσει.
2. Να θυμάσαι ότι τα γλυκά χαλάνε τα δόντια. Αλλά, τέλος πάντων, όταν μπεις στον πειρασμό, μην ξεχάσεις μετά να πλύνεις τα δόντια σου.
3. Να θυμάσαι πάντα ότι η οδοντόβουρτσά σου είναι μόνο δική σου. Να την κρατάς λοιπόν πάντα καθαρή και να την αλλάζεις κάθε 3 μήνες.
4. Για να είσαι σίγουρος ότι δεν έχει μείνει τίποτα ανάμεσα στα δόντια σου, μετά το βούρτσισμα να χρησιμοποιείς το οδοντικό νήμα.
5. Να πηγαίνεις 2 φορές το χρόνο στον οδοντίατρό σου, ακόμα κι αν τα δόντια σου δε σε πονάνε.

(http://www.aim.gr./html)

Σκέψου και απάντησε:

Πλένεις τακτικά τα δόντια σου; Κάθε πότε;

Ποιες τροφές χαλάνε τα δόντια;

Γιατί πρέπει ο καθένας να έχει τη δική του οδοντόβουρτσα;

Κάθε πότε πρέπει να πηγαίνουμε στον οδοντίατρο; Γιατί;

Έχεις πάει ποτέ στον οδοντίατρο; Αν ναι, γράψε πώς ένιωσες όταν μπήκες στο ιατρείο.

Διάβασε προσεκτικά το κείμενο που ακολουθεί και συζήτησε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου και τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για το περιεχόμενό του.

Τι, πώς, πού, γιατί;

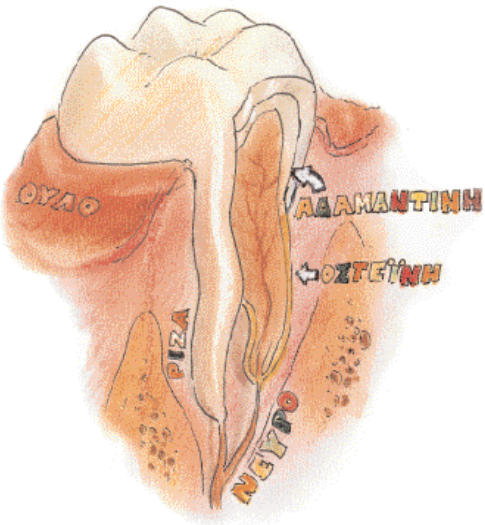

Μέσα στο στόμα μας βρίσκονται 32 δόντια. 16 στην πάνω γνάθο και 16 στην κάτω. Κάθε δόντι έχει το δικό του σχήμα. Ανάλογα με το σχήμα του, προορίζεται και για άλλη δουλειά. Για παράδειγμα, με τα μπροστινά δόντια κόβουμε, ενώ με τα πίσω μασάμε. Τα δόντια συγκρατούνται στη θέση τους από τα ούλα. Εμείς βλέπουμε μόνο ένα μέρος τους· οι ρίζες των δοντιών βρίσκονται μέσα στα ούλα. Το εξωτερικό μέρος των δοντιών αποτελείται από την αδαμαντίνη. Η αδαμαντίνη είναι η σκληρότερη ουσία που παράγει το σώμα μας. Κάτω από την αδαμαντίνη υπάρχει η οδοντίνη. Η ουσία αυτή προσδιορίζει το σχήμα του δοντιού. Η οστεΐνη συγκρατεί το δόντι στη θέση του.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 26-9-1999, σελ. 11, με αλλαγές)

Κοίταξε προσεκτικά το κείμενο και συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

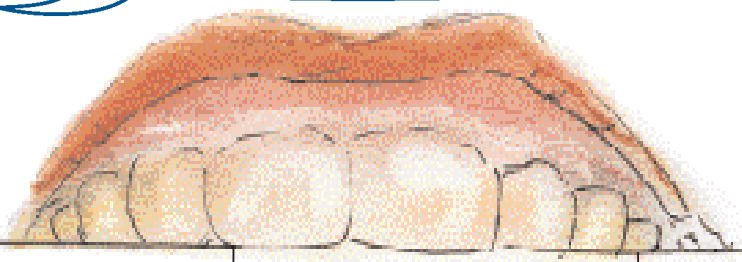

Υποκείμενο	Ρήμα	Αντικείμενο
Κάθε δόντι	έχει	
	βλέπουμε	
		το σχήμα του δοντιού.
Η οστεΐνη		το δόντι.

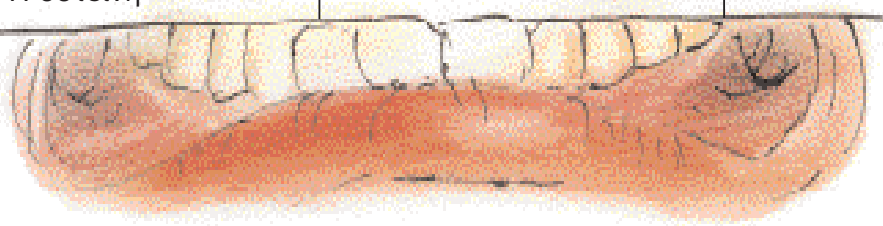

Προσπάθησε να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας τη σωστή λέξη.

Άσπρα δόντια ξέξασπρα...

Ξέρετε _____ (*ποιο* ή *πιο*) είναι το _____ (*ποιο* ή *πιο*) μεγάλο πρόβλημα υγείας σε πολλές χώρες; Είναι το σάπισμα των δοντιών ή τα προβλήματα με τα ούλα. Ξέρετε _____ (*ότι* ή *ό,τι*) τα δόντια είναι απαραίτητα σε όλους μας, γιατί χωρίς αυτά δεν μπορούμε να φάμε. Αυτά είναι που αναλαμβάνουν να διαλύσουν _____ (*ότι* ή *ό,τι*) θέλουμε να καταπιούμε. Θα ήταν καλύτερα, βέβαια, να μην προσπαθήσετε να καταπιείτε θρανία, καρέκλες, βιβλία, ρούχα, κιμωλίες. Τα δόντια είναι πιο σκληρά από τα κόκαλα και έχουν διάφορα σχήματα. Για να μας βοηθούν, όμως, πρέπει να τα βοηθάμε κι εμείς, δηλαδή να τα φροντίζουμε· αλλιώς μας εγκαταλείπουν: χαλάνε και πέφτουν.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 26-9-1999, σελ. 11, με αλλαγές)

Οχ... το δόντι μου

Στο παρακάτω κείμενο προσπάθησε να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας μπροστά από τα επίθετα που είναι σε παρένθεση το επίρρημα ***πιο***. Μην ξεχάσεις να βάλεις τα επίθετα στο σωστό αριθμό, γένος και πτώση.

Τερηδόνα ή... πώς χαλάει ένα δόντι

Τα δόντια είναι το **πιο σκληρό** (*σκληρός*) μέρος του σώματος. Η τερηδόνα είναι ο _____ (*μεγάλος*) εχθρός των δοντιών. Δε γεννιέται από μόνη της, φταίμε κι εμείς λιγάκι... Θέλετε να μάθετε πώς δημιουργείται; Δημιουργείται όταν τα κατάλοιπα των τροφών κάθονται ανάμεσα στα δόντια μας. Οι _____ (*νόστιμος*) λιχουδιές είναι και οι _____ (*βλαβερός*). Τέτοιες είναι τα γαριδάκια, τα πατατάκια, τα γλυκά... Όταν κάθονται ανάμεσα στα δόντια, αρχίζουν να σαπίζουν και να μετατρέπονται σε οδοντική πλάκα. Και δε χρειάζονται πολλές ώρες για να το κάνουν αυτό... Αμέσως αρχίζει να παράγεται ένα πολύ δυνατό οξύ και σιγά σιγά ανοίγει τρύπες στα δόντια μας. Όταν η τρύπα φτάσει στο νεύρο, τότε αρχίζει ο πονόδοντος. Όταν τρυπηθεί το νεύρο, τότε το δόντι χαλάει...

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 26-9-1999, σελ. 11, με αλλαγές)

*Τώρα προσπάθησε να ξαναγράψεις το κείμενο βάζοντας στα επίθετα που είναι σε παρένθεση την κατάληξη **-τερος**, **-τερη**, **-τερο**.*

Τα δόντια είναι το **σκληρότερο** μέρος του σώματος. Η τερηδόνα είναι ο _____ εχθρός των _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- Παρατήρησε προσεκτικά το παρακάτω διαφημιστικό μήνυμα και στη συνέχεια συζήτησε με το δάσκαλο ή τη δασκάλα σου και τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για τις τροφές που κάνουν κακό στα δόντια.

Προσπάθησε να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας τη σωστή λέξη.

...και τα μαλλιά όμως θέλουν φροντίδα

Όλοι σκεφτόμαστε _____ (*πού* ή *που*) θα πάμε διακοπές. Όταν φτάνει ο καιρός να πάμε διακοπές, είμαστε τόσο ενθουσιασμένοι, που το μόνο _____ (*πού* ή *που*) δε σκεφτόμαστε είναι η προστασία των μαλλιών μας. Μέγα λάθος! Όπως το σώμα μας, έτσι και τα μαλλιά μας χρειάζονται ιδιαίτερη περιποίηση για να μην ξεραθούν και σπάσουν.

Οι ειδικοί μάς δίνουν συμβουλές για το _____ (*πώς* ή *πως*) θα προστατέψουμε τα μαλλιά μας από τον ήλιο, τη θάλασσα και τον αέρα.

Πρώτον, πρέπει να κόβουμε τα μαλλιά μας περίπου κάθε δύο μήνες. Όχι πολύ. Ένας με δύο πόντοι είναι αρκετοί για να δυναμώσουν οι άκρες και να φύγουν οι «ουρές». Και σε περίπτωση _____ (*πού* ή *που*) θέλετε να αφήσετε τα μαλλιά σας μακριά, μην ανησυχείτε, γιατί μακραίνουν περίπου έναν πόντο το μήνα.

Μην ακούτε αυτούς _____ (*πού* ή *που*) λένε πως το καθημερινό λούσιμο κάνει κακό στα μαλλιά, γιατί είναι λάθος. Πρέπει να τα λούζετε όποτε νομίζετε _____ (*πώς* ή *πως*) το χρειάζονται. Τα καθαρά, λαμπερά μαλλιά δίνουν στον άνθρωπο αυτοπεποίθηση: το λούσιμο δεν καταστρέφει τα μαλλιά. Κάθε άλλο!

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 8-8-1999, σελ. 13, με αλλαγές)

Στο παρακάτω κείμενο προσπάθησε να συμπληρώσεις τα κενά γράφοντας τους αριθμούς με λέξεις.

Μυστικά... για τις τρίχες

Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν περίπου _____ (100.000) τρίχες στο κεφάλι τους. Οι ξανθοί μπορεί να έχουν _____ (150.000) και οι κοκκινομάλληδες περίπου _____ (90.000).

Οι τρίχες μεγαλώνουν περίπου _____ (1) εκατοστό το μήνα ή _____ (33) χιλιοστά τη μέρα. Όταν ο καιρός είναι ζεστός, οι τρίχες αναπτύσσονται περισσότερο.

Οι περισσότερες τρίχες πέφτουν πριν φτάσουν τα _____ (90) εκατοστά. Είναι απόλυτα φυσιολογικό να χάνετε _____ (60) τρίχες τη μέρα.

(εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ένθετο: *Οι ερευνητές πάνε παντού*, Κυριακή 20-6-1999, σελ. 12)

Το ήξερες αυτό;

___ δέρμα είναι ανθεκτικό στα μικρόβια. Καλύπτει όλα ___ μέλη ___ σώματος κρατώντας τα στη θέση τους. Πρέπει όμως να πλένεστε τακτικά με σαπούνι και νερό, για να απομακρύνετε ___ βρωμιές. ___ ιδρώτας περιέχει χημικές ουσίες που αρέσουν πολύ στα μικρόβια. Γιατί όμως βρωμίζει ___ δέρμα μας; Γιατί κάτω από ___ επιφάνεια ___ δέρματός μας φτιάχνεται νέο δέρμα, που παίρνει ___ θέση ___ παλιού. ___ παλιό δέρμα τότε ξεραίνεται και πέφτει. Όταν ___ σκόνη και ___ ιδρώτας ανακατευτούν με ___ παλιό δέρμα, ___ σώμα μας βρωμίζει. ___ δέρμα ___ παιδιών βρωμίζει περισσότερο απ' ___ δέρμα ___ μεγάλων.

Στο παραπάνω κείμενο προσπάθησε να συμπληρώσεις τα άρθρα που λείπουν.

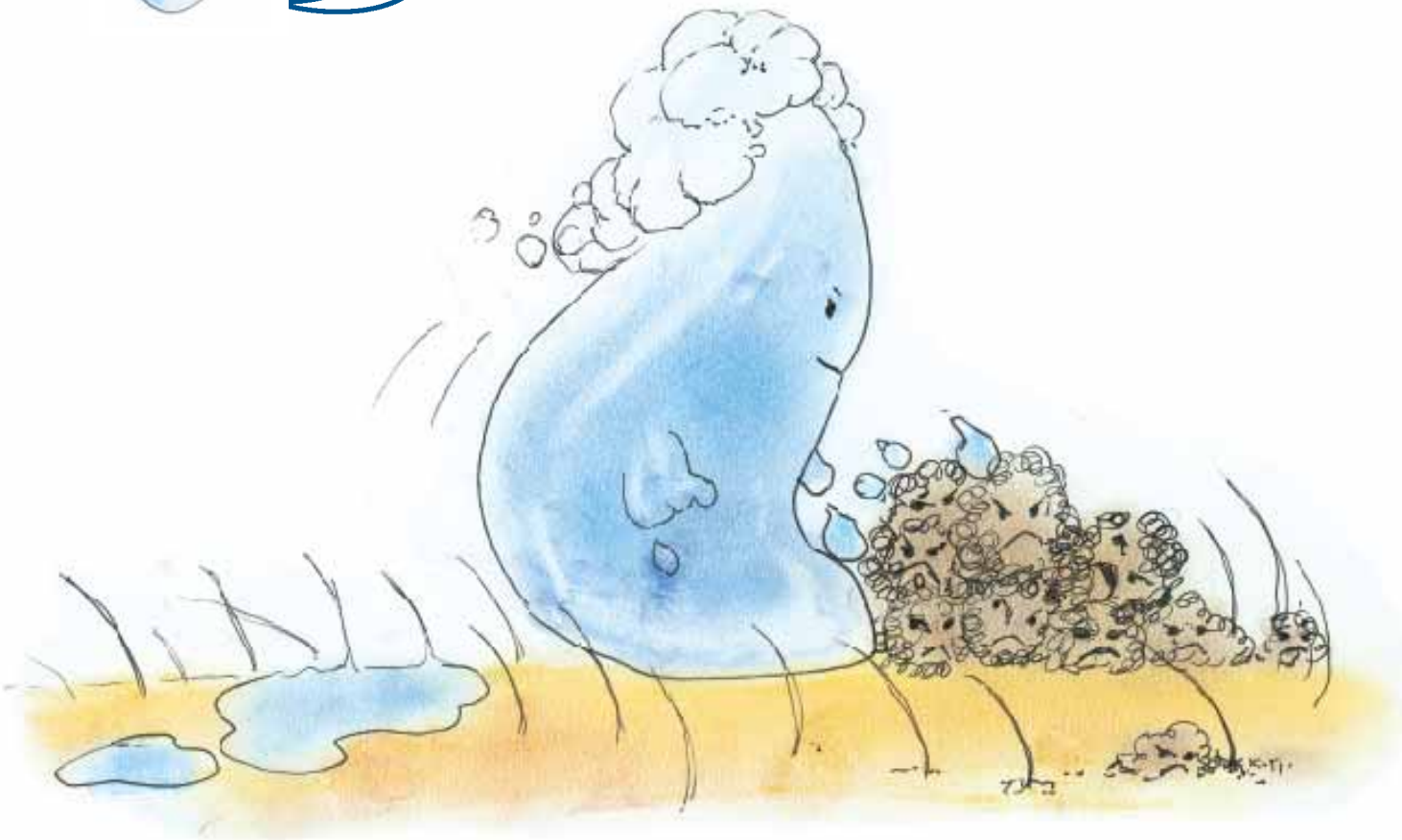

Προσπάθησε να βάλεις τα λόγια στη σωστή θέση στην παρακάτω εικονογραφημένη ιστορία.

Τα νύχια μας

Τα νύχια μεγαλώνουν περίπου δύο χιλιοστά σε δέκα μέρες. Τα νύχια των παιδιών μεγαλώνουν πιο γρήγορα απ' τα νύχια των μεγάλων και τα νύχια όλων των ανθρώπων μεγαλώνουν πιο γρήγορα στο ζεστό καιρό παρά στον κρύο.
Αν δεν κόβετε κοντά τα νύχια σας, μπορεί να σπάσουν και να γρατσουνίσουν εσάς ή κάποιον άλλο. Ακόμα, είναι άσχημο να έχετε βρώμα κάτω απ' τα νύχια σας, γιατί δεν κάνει καλό στην υγεία σας. Όταν μακραίνουν λοιπόν τα νύχια σας, κόψτε τα. Και διατηρείτε τα πάντα καθαρά.

(*Το σώμα μας*, Παιδική Βιβλιοθήκη TIME LIFE, εκδ. Αλκυών, σελ. 55)

Προσπάθησε να βάλεις σε αλφαβητική σειρά τις παρακάτω λέξεις:

νύχια, υγεία, μεγαλώνουν, γρήγορα, παιδιών, κρύο, καθαρά, άσχημο, χιλιοστά, σπάσουν

_____

_____

_____

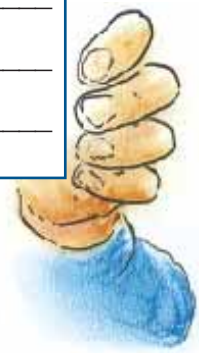

Προσπάθησε να συλλαβίσεις τις παρακάτω λέξεις:

χιλιοστά, γρατσουνίσουν, κόψτε, νύχια, ζεστό, άσχημο, υγεία

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

- Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και συζήτησε με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου σχετικά με το περιεχόμενό του. Γιατί είναι απαραίτητο να κοιμάται ο άνθρωπος; Τα παιδιά ή οι μεγάλοι χρειάζονται περισσότερο ύπνο; Γιατί; Εσύ πόσες ώρες κοιμάσαι; Κοιμάσαι νωρίς το βράδυ;

Ο πρώτος ύπνος λέγεται αργός ύπνος και διαρκεί περίπου μιάμιση ώρα. Ο κοιμισμένος είναι ήρεμος, τα μάτια του είναι ακίνητα και η αναπνοή του κανονική. Ένας ελαφρός θόρυβος αρκεί για να τον ξυπνήσει. Ύστερα, έρχεται ο παράδοξος ύπνος, που κρατάει 2-3 λεπτά. Τότε είναι δύσκολο να ξυπνήσουμε τον άνθρωπο που κοιμάται, τα μάτια του κινούνται και η αναπνοή είναι ακανόνιστη. Τα περισσότερα όνειρα παρουσιάζονται σ' αυτό το διάστημα.

(Υμπέρ Μπεν Κεμούν, Μπριζίτ Ντυτριέ, Κατρίν Πάουελς, *Ανακαλύπτοντας το ανθρώπινο σώμα*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σελ. 42)

Κοίταξε προσεκτικά το κείμενο και συμπλήρωσε ό,τι λείπει.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΡΗΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ
Ο κοιμισμένος	**είναι**	
		ακίνητα.
Η αναπνοή του	**είναι**	
Η αναπνοή		

Τώρα... κοιμάμαι

- Οι συμβουλές που ακολουθούν είναι πολύ χρήσιμες για να έχεις ήσυχο και γλυκό ύπνο. Διάβασέ τες.
- Προσπάθησε να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας το ***η*** ή το ***ει***.
  Μην ξεχάσεις τους τόνους!

Όταν πέφτετε για ύπνο

1. Βεβαιωθ__τε ότι δεν κάνει πολλή ζέστη ούτε πολύ κρύο. Είναι καλό να πηγαίνετε για ύπνο την ίδια ώρα κάθε βράδυ.

2. Ξαπλώστε ήσυχα με τα μάτια κλειστά. Προσπαθ__στε να μετρήσετε από το 1.000 προς τα κάτω ή φανταστ__τε τον εαυτό σας σε όμορφες, ξεκούραστες διακοπές.

3. Θα παρατηρήσετε ότι δεν μπορείτε να εντοπίσετε ακριβώς την ώρα που σας παίρνει ο ύπνος. Μερικοί το καταλαβαίνουν και τινάζονται βίαια· έτσι πρέπει ν' αρχίσουν πάλι από την αρχή!

(Νικ Άρνολντ, *Αίμα, κόκαλα και σπλάχνα*, σειρά: εξωφρενική βιβλιοθήκη, Αθήνα, εκδ. Ερευνητές, σελ. 65)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Β΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΟΡΙΖΟΝΤΩΝ
Συγχρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Δ/νση V.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ειδική Γραμματεία Παιδείας Ομογενών
& Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΠΑΙΔΩΝ

Επιστημονική υπεύθυνη: Άννα Φραγκουδάκη

ΔΡΑΣΗ 5 - Εκπαιδευτικό υλικό και βιβλία για τη γλώσσα

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Ά. Ιορδανίδου, Σ. Μοσχονάς

Συγγραφική ομάδα: Γ. Γαλανόπουλος, Β. Κουτσουρή

Επιστημονική επιμέλεια: Ά. Ιορδανίδου, Σ. Μοσχονάς

Εικονογράφηση: Χ. Παπανίκος

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση: Εκδόσεις ΚΟΡΥΦΗ Α.Ε.